

Flåtelia Opprinnelig plass under Gisholt

Flåtelia ligger ved en vik nord i Flåte vann, og det går en smal og humpete grusvei på et par kilometer dit fra gården Gisholt på veien mellom Voll og Drangedal. Denne veien er egentlig stengt to steder med bom. Da vi var på besøk der i mai 2006 var vi så heldige at den første bommen tilfeldigvis sto åpen og vi traff en lokal veiviser med bomnøkkel som tok oss med gjennom den andre bommen.

Flåtelia var en husmannsplass under Vestre Gisholt i Kilebygda i Solum, nå Skien kommune. Grenlandsboka forteller at det vokste fram en mengde husmannsplasser i

Kilebygda og Mælum ettersom presset på jorda økte på 1700- og 1800-tallet. De fleste ble ryddet i nærheten av vassdrag og større vann som Kilevannet og Flåte. I Kilebygda og Mælum kjøpte mange husmenn plassene de bodde på. Solum hadde i 1845 179 husmenn med jord og 97 husmenn uten jord. Av de 179 husmannsplassene med jord lå ca 24 under Bolvik Jernverk, og Flåtelia var en av disse, for Gisholt var på jernverkets hender siden tidlig 1700-tall. Bolvik ligger ned mot Vold, 5-6 km unna Flåtelia.

Bolvik Jernverk eide på 17- og 1800-tallet en mengde gårder i området, og motivasjonen for dette var at trekull var en avgjørende innsatsfaktor på verket. Kullbrenning med ved fra skogene i området må ha vært en viktig næring for bøndene på denne tiden.

Flåtelia (Rød firkant) var muligens ikke av de mest fattigslige av husmannsplassene, med fin beliggenhet i nordøsthellingene mot det fiskerike Flåte vannet. Under vårt besøk er det hogd en del skog rundt plassen, og vår veiviser, innehaveren av Kåsane, forteller at det her tidligere var jorder. Gårdene i området har store mengder skog innover heiene. Bekken som renner ut innerst i vika ved Flåtelia bærer tydelige merker etter tømmerfløting med oppbygde vegger langs kantene. Idag er Flåtelia fritidsbolig med nybygd uthus, men den vesle hovedbygningen skal ifølge veiviseren vår ha tømmervegger innenfor bordkledningen og være gammel.

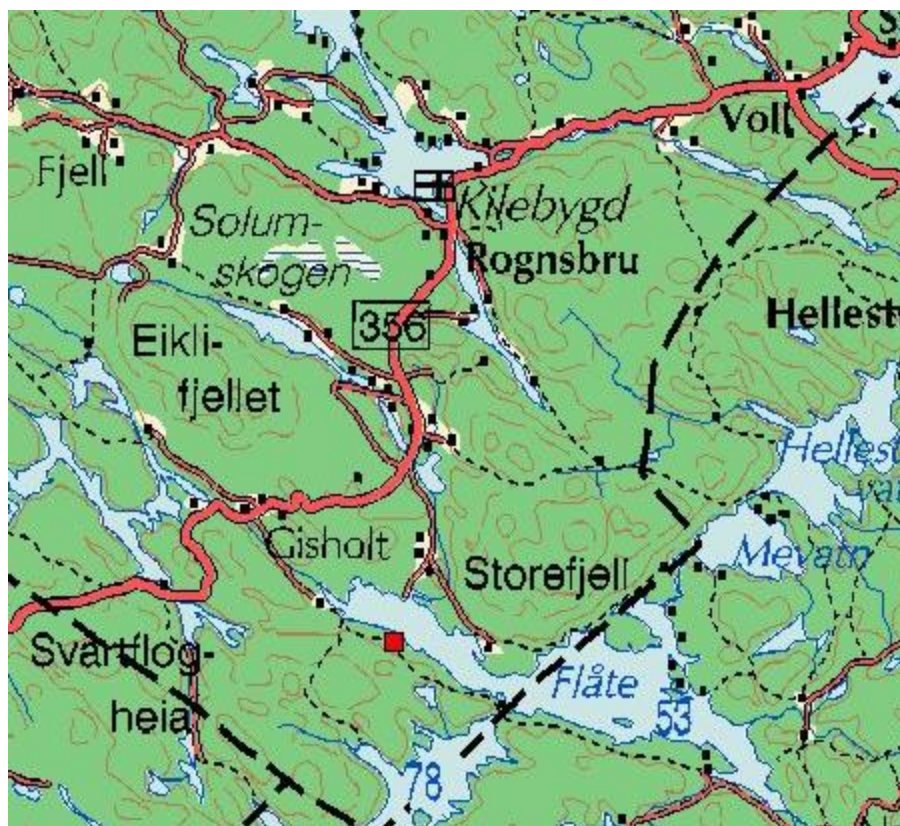
Hans Jac. Hansens oldefar i farslinje, *Gunder Jacobsen*, var født i Solum, sannsynligvis på Flåtelia, 2. april 1813. Før det hadde familien bodd her i tre generasjoner: Gunders far Jacob Jonsen, farfar Jon Olsen og farfars far Ole Jonsen, født ca 1718. De eldste indikasjonene som knytter slekta til Flåtelia, er manntallet for Solum fra 1762, som forteller at Ole Jonsen bodde på en ikke navngitt plass under Gisholt da, og denne plassen kan være Flåtelia. I tillegg står det i kirkeboka at Ole Jonsen er bosatt ved Gisholt ved dåpen av hans sønn Sivert i 1754.

Folketellingen i 1801 forteller at da var Ole Jonsens sønn Jon Olsen husmann med jord på Flåtelia, og bodde på plassen med sin gamle far, sin kone og sin sønn Ole Jonsen, som var lærer på Vold. Læreren Ole Jonsen skriver senere i et brev gjengitt i Toralf Gjones bygdehistorie for Solum at han var "Fød af fattige Forældre i en Plads under Bolvigs Jernværk" (mer om denne husmannsgutten som ble lærer nedenfor).

Gunder Jacobsen flytter til Kristiania som 20-åring, og der gifter han seg med Jacobine Hansdatter 9. November 1837. Han oppføres da i kirkeboka som ungkar og postbud. De får sønnen Hans Jacob Gundersen kort tid etterpå i Kristiania, som er Hans Jac. Hansens farfar.

Gunders far Jacob blir enkemann i 1837 og gifter seg på nytt i 1838 med Ingeborg Olsdatter. I matrikkelen i 1838 står han fortsatt som innehaver av Flåtelia. I folketellingen i 1865 er Jacob nylig død, men Ingeborg bor der fortsatt, og er oppført som husmannskone, enke og blind. Jacob og Ingeborgs datter, Ingeborg Jacobsdatter, og hennes mann, skomaker Niels Andersen, driver da plassen. I denne folketellingen angis også buskap og dyrking på gårdene, og viser at de hadde ett storfe og to får, og de dyrket bygg, havre og poteter. I folketellingen for 1900 finner vi imidlertid beboere der som nok ikke er i slekta.

Før det var altså Flåtelia i samme slekt fra ca 1752 til en gang etter 1865, gjennom 4 generasjoner. Det er lenge for en husmannsplass, for husmannsplasser hadde ofte stort gjennomtrekk av familier som leiere.

Flåtelia indikert med rød firkant.